

**UJEDINJENE  
NACIJE**



Međunarodni sud za krivično gonjenje  
lica odgovornih za teška kršenja  
međunarodnog humanitarnog prava  
počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije  
od 1991. godine

Predmet br. IT-03-67-T

Datum: 3. jun 2009.

Original: FRANCUSKI

**PRED PRETRESNIM VEĆEM III**

**U sastavu:** sudija Jean-Claude Antonetti, predsedavajući  
sudija Frederik Harhoff  
sudija Flavia Lattanzi

**Sekretar:** g. John Hocking

**Odluka od:** 3. juna 2009.

**TUŽILAC**

protiv

**VOJISLAVA ŠEŠELJA**

**JAVNI DOKUMENT**

**ODLUKA PO ZAHTEVU ZA PRIHVATANJE ODABRANIH DELOVA  
SVEDOČENJA ZORANA TOTA NA OSNOVU PRAVILA 92<sup>quater</sup>**

**Tužilaštvo:**

g. Daryl Mundis  
gđa Christine Dahl

**Optuženi:**

g. Vojislav Šešelj

Prevod

1. Pretresno veće III (dalje u tekstu: Veće) Međunarodnog suda za krivično gonjenje lica odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. (dalje u tekstu: Međunarodni sud), rešava po "Zahtevu tužilaštva za prihvatanje izjave Zorana Tota na osnovu pravila 92*quater*", koji je tužilaštvo podnelo 7. januara 2009. (dalje u tekstu: Zahtev).<sup>1</sup>

## I. PROCEDURALNI KONTEKST

2. Dana 6. marta 2006. tužilaštvo je podnelo zahtev za prihvatanje svedočenja Zorana Tota na osnovu pravila 92*bis*(C) Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik).<sup>2</sup>

3. Dana 22. oktobra 2007. tužilaštvo je obavestilo Veće o svojoj nameri da zatraži prihvatanje svedočenja Zorana Tota (dalje u tekstu: svedok) na osnovu pravila 92*quater* Pravilnika.<sup>3</sup>

## II. ARGUMENTI STRANA U POSTUPKU

4. Tužilaštvo u Zatevu traži od Veća da na osnovu pravila 92*quater* i 89(C) Pravilnika prihvati odabrane delove pismenih izjava Zorana Tota datih Agenciji za istraživanje i dokumentaciju Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu: AID) 12. februara 1996. (dalje u tekstu: Prva izjava),<sup>4</sup> odnosno tužilaštvu 20. januara 2004. (dalje u tekstu: Druga izjava).<sup>5</sup> Kako bi potkrepilo svoj Zahtev, tužilaštvo ističe da su ispunjeni uslovi za primenu pravila 92*quater*,

<sup>1</sup> Zahtev tužilaštva za prihvatanje izjave Zorana Tota na osnovu pravila 92*quater*, 7. januar 2009. (dalje u tekstu: Zahtev).

<sup>2</sup> Zahtev tužilaštva za prihvatanje transkripata i pismenih izjava umesto svedočenja *viva voce* na osnovu pravila 92*bis*, poverljivo s dodacima delimično *ex parte*, 6. mart 2006. (dalje u tekstu: Zahtev od 6. marta 2006).

<sup>3</sup> Pojašnjenje tekućih zahteva tužilaštva za prihvatanje izjava na osnovu pravila 89(F), 92*bis*, 92*ter* i 92*quater*, poverljivo i *ex parte*, 22. oktobar 2007, par. 11.

<sup>4</sup> Zahtev, par. 1. Prva izjava je naslovljena "Izjava dana Agenciji za istraživanje i dokumentaciju u Sarajevu" i nosi datum 12. februara 1996. (ERN 0092-4883-0092-4886). Veće konstatuje da je Prva izjava priložena u Dodatku B Zahteva.

<sup>5</sup> Zahtev, par. 1. Druga izjava je naslovljena "Izjava tužilaštvu Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju" i nosi datum 20. januara 2004. (ERN 0349-2610-0349-2626). Veće konstatuje da je Druga izjava priložena u Dodatku B Zahteva.

*Prevod*

odnosno da svedok nije dostupan<sup>6</sup> i da su informacije, s obzirom na okolnosti u kojima je izjava data, pouzdane.<sup>7</sup>

5. Tužilaštvo u vezi s tim navodi da pouzdanost informacija navedenih u izjavama garantuje više elemenata: 1) svedok je potpisao Prvu izjavu, potvrdivši da je sadržaj izjave diktirao nadležnom službeniku AID; 2) svedok je potpisao Drugu izjavu i potvrdio da je sadržaj Druge izjave istinit i da je, po njegovom znanju, tačan; 3) Druga izjava je data uz pomoć kvalifikovanog prevodioca kojeg je ovlastio Sekretarijat Međunarodnog suda; 4) obe izjave su konzistentne i potkrepljene drugim dokazima.<sup>8</sup>

6. Tužilaštvo dodaje da su odabrani delovi izjava svedoka relevantni i da predstavljaju važne dokaze koji imaju veliku dokaznu vrednost, naročito za regrutovanje i raspoređivanje dobrovoljaca SRS/SČP, ali i za sprovođenje udruženog zločinačkog poduhvata u opštini Mostar.<sup>9</sup> Tužilaštvo precizira da su izjave Zorana Tota relevantne za tačke 8, 10(a) (e) (g), 15, 16, 24, 26 i 34(b) Treće izmenjene optužnice.<sup>10</sup> Po mišljenju tužilaštva, izjave pokazuju direktnu umešanost Ljubiše Petkovića i Vojislava Šešelja (dalje u tekstu: optuženi) u regrutovanju i raspoređivanju dobrovoljaca SRS/SČP,<sup>11</sup> ali i logističku podršku JNA dobrovoljcima, potčinjenost dobrovoljaca jedinicama JNA i napad na Mostar srpskih snaga i jedinica SRS/SČP, pod komandom bivšeg telohranitelja optuženog, Miće Pančevca.<sup>12</sup> Osim toga, u izjavi se pokazuje uloga izvesnog "Olivera" iz SRS u koordinaciji jedinica SRS/SČP i JNA na terenu.<sup>13</sup>

7. Tužilaštvo priznaje da te izjave svedoka sadrže delove koji se odnose na dela ili ponašanje optuženog, ali tvrdi da je prihvatanje tih izjava u interesu pravde zbog njihove relevantnosti i zbog toga što su potkrepljene drugim svedočenjima.<sup>14</sup> Alternativno, tužilaštvo predlaže da rediguje delove Druge izjave koji se tiču dela i ponašanja optuženog ukoliko Veće oceni da interes pravde govori protiv toga da ti delovi budu prihvaćeni.<sup>15</sup>

<sup>6</sup> Zahtev, par. 1. Veće konstatuje da je Izvor iz matične knjige umrlih za Zorana Tota priložen u Dodatku A Zahteva.

<sup>7</sup> Zahtev, par. 3, 5.

<sup>8</sup> Zahtev, par. 2, 10.

<sup>9</sup> Zahtev, par. 11.

<sup>10</sup> Zahtev, par. 11, gde se upućuje na Treću izmenjenu optužnicu, zavedenu 2. januara 2008.

<sup>11</sup> Zahtev, par. 11.

<sup>12</sup> Zahtev, par. 11.

<sup>13</sup> Zahtev, par. 11.

<sup>14</sup> Zahtev, par. 12.

<sup>15</sup> Zahtev, par. 13.

Prevod

8. Na pretresu 25. februara 2009. optuženi se usprotivio prihvatanju pismenih izjava Zorana Tota zbog retroaktivne primene pravila 92*quater* Pravilnika, čime bi mu bila naneta šteta.<sup>16</sup>

### III. MERODAVNO PRAVO

9. Veće podseća da je pravilom 92*quater*(A) Pravilnika, koje određuje prihvatanje dokaza koje je dala osoba koja nije dostupna, propisano sledeće:

Svedočenje u obliku pismene izjave ili transkripta koje je dala osoba koja je u međuvremenu umrla, ili osoba kojoj se više ne može uz razumnu revnosnost ući u trag, ili osoba koja zbog telesnog ili duševnog stanja ne može svedočiti usmeno, može se prihvatiti bez obzira na to da li je ta pismena izjava u obliku utvrđenom pravilom 92*bis*, ako pretresno veće:

(i) se primenom gornjih kriterijuma uveri da ta osoba nije na raspolaganju; i

(ii) na osnovu okolnosti u kojima je izjava data i zabeležena zaključi da je to svedočenje pouzdano.

10. Jurisprudencijom Međunarodnog suda je određeno da bi pri ocenjivanju pouzdanosti dokaza predloženih na osnovu pravila 92*quater*(A)(i) Pravilnika u obzir trebalo uzeti, između ostalog, sledeće faktore: (a) okolnosti pod kojima je izjava data i zabeležena, uključujući i to (i) da li je izjava data pod zakletvom; (ii) da li je svedok potpisao izjavu uz priloženu deklaraciju da je izjava istinita po njegovom najboljem sećanju; i (iii) da li je izjava zabeležena uz pomoć prevodioca koji je odgovarajuće kvalifikovan i ovlašćen od strane Sekretarijata Međunarodnog suda; (b) da li je izjava bila predmet unakrsnog ispitivanja; (c) da li je izjava, posebno izjava koja nije data pod zakletvom i povodom koje nije bilo unakrsnog ispitivanja, potkrepljena drugim dokazima; i (d) drugi faktori, kao što je nedostatak izrazitih ili očiglednih nedoslednosti u izjavama.<sup>17</sup>

11. Pored toga, pravilo 92*quater*(B) Pravilnika propisuje sledeće: "ukoliko se svedočenjem dokazuju dela i ponašanje optuženog za koje se on tereti u optužnici, to može biti jedan od faktora za neprihvatanje takvog svedočenja ili tog njegovog dela."

<sup>16</sup> Pretres održan 25. februara 2009, T(f) str. 14250-14253.

<sup>17</sup> *Tužilac protiv Vujadina Popovića, Ljubiše Beare, Drage Nikolića, Ljubomira Borovčanina, Radivoja Miletića, Milana Gvere i Vinka Pandurevića*, predmet br. IT-05-88-AR73.4, Odluka po interlokutornim žalbama Beare i Nikolića na Odluku Pretresnog vijeća od 21. aprila 2008. kojom su u spis uvršteni dokazi u skladu s pravilom 92*quater*, poverljivo, 18. avgust 2008, par. 30.

Prevod

12. Veće takođe treba da se uveri da su ispunjeni opšti uslovi kojima se reguliše prihvatanje dokaza navedeni u pravilu 89 Pravilnika, odnosno da su predloženi dokazi relevantni i da imaju dokaznu vrednost, kao i to da njihovu dokaznu vrednost suštinski ne nadmašuje potreba da se obezbedi pravično suđenje.<sup>18</sup>

#### IV. DISKUSIJA

13. Veće konstatuje da Zoran Tot zbog smrti<sup>19</sup> nije dostupan i da je prvi uslov predviđen pravilom 92*quater* Pravilnika u tom pogledu ispunjen.

14. Što se tiče pouzdanosti i relevantnosti Prve i Druge izjave, Veće pre svega smatra da su izjave Zorana Tota relevantne s obzirom na to da se, konkretno, odnose na paragrafe 8, 10(a) (e) (g), 16, 24 i 26 Treće izmenjene optužnice. Veće u vezi s tim konstatuje da se u izjavama posebno govori o regrutovanju<sup>20</sup> i raspoređivanju dobrovoljaca SRS/SČP u Mostaru<sup>21</sup> i Bosanskom Šamcu,<sup>22</sup> o logističkoj podršci koju je JNA pružala dobrovoljcima SRS/SČP,<sup>23</sup> potčinjenosti dobrovoljaca jedinicama JNA,<sup>24</sup> napadu srpskih snaga i jedinica pod komandom Miće Pančevca na Mostar,<sup>25</sup> kao i o navodima o zločinima koje su počinili dobrovoljci SRS/SČP.<sup>26</sup>

15. Što se tiče pouzdanosti Prve izjave, Veće konstatuje da, suprotno tvrdnji tužilaštva navedenoj u Zahtevu,<sup>27</sup> svedok nije potpisao Prvu izjavu. Veće u vezi s tim podseća da potpis predstavlja posebno važan pokazatelj pouzdanosti. Veće smatra da, u nedostatku potpisa, Prva izjava ne sadrži pokazatelje pouzdanosti koji bi omogućili njeno prihvatanje. Veće bi eventualno moglo da preispita svoj stav ukoliko tužilaštvo kasnije podnese potpisanu verziju Prve izjave.

16. Što se tiče Druge izjave date tužilaštvu, Veće konstatuje da sledeći elementi potvrđuju njenu pouzdanost: (i) svedok je potpisao Drugu izjavu i potvrdio je da je njen sadržaj, po njegovom znanju, istinit i tačan; (ii) Druga izjava je zabeležena uz pomoć prevodioca koji je

<sup>18</sup> Tužilac protiv Rasima Delića, predmet br. IT-04-83-PT, Odluka po zahtjevu tužilaštva za prihvatanje dokaza na osnovu pravila 92*quater*, 9. jul 2007, str. 4.

<sup>19</sup> Dodatak A Zahteva, u kojem se nalazi Izvod iz matične knjige umrlih za Zorana Tota.

<sup>20</sup> Druga izjava, par. 6 i 12.

<sup>21</sup> Druga izjava, par. 37-57.

<sup>22</sup> Druga izjava, par. 60-74.

<sup>23</sup> Druga izjava, par. 15-18.

<sup>24</sup> Druga izjava, par. 42.

<sup>25</sup> Prva izjava, str. 1; Druga izjava, par. 49-57.

<sup>26</sup> Prva izjava, str. 4; Druga izjava, par. 92.

<sup>27</sup> Zahtev, par. 10.

Prevod

odgovarajuće kvalifikovan i ovlašten od strane Sekretarijata Međunarodnog suda;<sup>28</sup> (iii) u Drugoj izjavi nema nikakvih očiglednih nedoslednosti.

17. Veće, osim toga, primećuje da se čini da su neki delovi Druge izjave potkrepljeni drugim svedočenjima *viva voce*, koja su, pored toga, bila predmet unakrsnog ispitivanja.<sup>29</sup> Tako se čini da je Druga izjava potkrepljena svedočenjem svedoka VS-015<sup>30</sup> i VS-1060<sup>31</sup> o obeležjima uniformi pripadnika "šešeljevaca",<sup>32</sup> svedočenjem svedoka VS-033<sup>33</sup> o prisustvu dobrovoljaca SRS/SČP u Hrvatskoj,<sup>34</sup> svedočenjem svedoka VS-1060<sup>35</sup> o prisustvu dobrovoljaca SRS/SČP na Grbavici, svedočenjem svedoka VS-033<sup>36</sup> o distribuciji oružja i uniformi JNA dobrovoljcima SRS/SČP.<sup>37</sup> Osim toga, čini se da i svedočenja svedoka VS-1000<sup>38</sup> i svedoka VS-007<sup>39</sup> takođe potkrepljuju neke delove Druge izjave.<sup>40</sup>

18. S obzirom na navedeno, Veće je uvereno da Druga izjava sadrži dovoljne pokazatelje pouzdanosti.

19. Pored toga, Veće konstatuje da neki delovi Druge izjave sadrže informacije koje se odnose na dela ili ponašanje optuženog, konkretno, na učestvovanje optuženog u regrutovanju dobrovoljaca SRS/SČP.<sup>41</sup> Iako to predstavlja faktor koji govori protiv prihvatanja Druge izjave, treba podsetiti da se prihvatanje u takvom slučaju ne isključuje automatski.<sup>42</sup>

<sup>28</sup> Vidi Drugu izjavu, priloženu u Zahtevu u Dodatku B.

<sup>29</sup> Veće konstatuje da je tužilaštvo Zahtevu priložilo Dodatak C, u kojem se nalazi tabela u kojoj se precizno navode relevantnost informacija navedenih u obe izjave, veza s ponašanjem ili delima optuženog, kao i potkrepljenost informacija drugim dokazima.

<sup>30</sup> Pretres održan 15. januara 2008, T(f) str. 2324:21-2325:15.

<sup>31</sup> Pretres održan 24. juna 2008, T(f) str. 8574:22-25.

<sup>32</sup> Druga izjava, par. 17.

<sup>33</sup> Pretres održan 1. aprila 2008, T(f) str. 5516:25-5518:14.

<sup>34</sup> Druga izjava, par. 19-20.

<sup>35</sup> Pretres održan 24. juna 2008, T(f) str. 8574:5-8, 8591:6-10.

<sup>36</sup> Pretres održan 1. aprila 2008, T(f) str. 5515:14-5516:22.

<sup>37</sup> Druga izjava, par. 15.

<sup>38</sup> Pretres održan 11. decembra 2008, T(f) str. 12988:15-13001:14 (delimično zatvorena sednica).

<sup>39</sup> Pretres održan 15. aprila 2008, T(f) str. 6031:18-21 (zatvorena sednica).

<sup>40</sup> Druga izjava, par. 10.

<sup>41</sup> Druga izjava, par. 7 i 14.

<sup>42</sup> *Tužilac protiv Jadranka Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu tužilaštva za uvrštavanje u spis pismene izjave na osnovu pravila 92*quater* Pravilnika (Hasan Rizvić), 14. januar 2008, par. 22.

Prevod

20. Kao zaključak, Veće smatra da je Druga izjava prihvatljiva, ali podseća na osnovnu razliku između prihvatljivosti dokaza i težine koja će mu biti data u svetlu celokupnog spisa.<sup>44</sup> Veće u ovoj fazi postupka ne donosi konačnu ocenu relevantnosti, pouzdanosti i dokazne vrednosti dokaza. Ta ocena se donosi tek na kraju postupka, u svetlu svih dokaza koje predoče tužilaštvo i odbrana. Veće je, osim toga, svesno da jurisprudencija Međunarodnog suda predviđa da Veće ne može doneti osuđujuću presudu isključivo, ili u odlučujućoj meri, na osnovu dokaza koji nije bio predmet unakrsnog ispitivanja.<sup>45</sup>

## V. DISPOZITIV

23. Veće **IZ TIH RAZLOGA**, na osnovu pravila 89 i 92<sup>quater</sup> Pravilnika, **DELIMIČNO ODOBRAVA** Zahtev tužilaštva, **NALAŽE** Sekretarijatu da Drugoj izjavi Zorana Tota dodeli broj dokaznog predmeta, i **ODBIJA** Zahtev u delu koji se odnosi na prihvatanje Prve izjave.

Sastavljeno na engleskom i na francuskom jeziku, pri čemu se merodavnim smatra tekst na francuskom.

/potpis na originalu/

sudija Jean-Claude Antonetti,  
predsedavajući

Dana 3. juna 2009. godine.  
U Hagu (Holandija)

[pečat Međunarodnog suda]

<sup>44</sup> Nalog o smernicama za izvođenje dokaza i ponašanju strana tokom postupka, 15. novembar 2007, dodatak, par. 2.

<sup>45</sup> *Tužilac protiv Martića*, predmet br. IT-95-11-AR73.2, Odluka po žalbi na Odluku Pretresnog veća u vezi sa iskazom svedoka Milana Babića, 14. septembar 2006, par. 20; *Tužilac protiv Jadranka Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-AR73.6, Odluka po žalbama na odluku da se transkript ispitivanja Jadranka Prlića uvrsti u spis, 23. novembar 2007, par. 53.